

ความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Satisfaction of Lecturers and Students with a Bachelor of Arts Program in Tourism and
Hospitality, Faculty of Management Science,
Buriram Rajabhat University

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม¹
ราเมศร์ พรหมชาติ²
นรินทร์ เจตธำรงค์³
กนกเกล้า แก้วกล้า⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และอาจารย์ ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่คือ นักศึกษาสาขา วิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 189 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อ หลักสูตรทุกด้าน จัดอยู่ในระดับความเห็นด้วยมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.92 อันดับสอง มี 2 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.91 อันดับสาม คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.90 อันดับสี่ คือ ด้านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.81 และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.80 และผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรทุกด้าน พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.99 อยู่ในระดับมากที่สุด การบริหารและพัฒนาอาจารย์ มีค่าเฉลี่ย 4.97 อยู่ในระดับมากที่สุด กระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.97 อยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.88 อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะของนักศึกษา ได้แก่ อยากเก็บชั่วโมงหรือฝึกประสบการณ์นอกเวลา เรียนที่ไม่ใช่รายวิชาฝึกงานในสนามบิน บริษัททัวร์ ร้านอาหารหรือโรงแรม อยากให้มีห้องปฏิบัติการงานครัว และอยากให้มีเรียนวิชาภาษาต่างประเทศมากกว่าหนึ่งภาษา เช่น เกาหลี จีน เป็นต้น ข้อเสนอแนะของอาจารย์ ได้แก่ อยากให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณและมีนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนได้ไปอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ระยะสั้น เช่น 1-3 เดือน ที่ต่างประเทศ เป็นต้น และอยากให้มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน ภาษาต่างประเทศที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน รัสเซีย เกาหลี มาอยู่ในฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เพื่อที่ทางสาขา วิชาจะได้เชิญมาเป็นวิทยากรสอนเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาเพื่อหนุนเสริมศักยภาพและทักษะด้านภาษาอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, นักศึกษาและอาจารย์, หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

¹²³⁴ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the satisfaction and satisfaction levels measurement of the 1st - 4th-year students and the instructors, the Bachelor of Arts in Tourism and Hospitality Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University in developing the program curriculum. Purposive sampling technique and questionnaires were used with 189 sample sizes of the 1st - 4th-year in tourism and hospitality program, and five instructors involved in the program curriculum. The study results revealed the satisfaction assessment of the students towards the curriculum in all aspects sorted by the highest satisfaction level, including the curriculum with an average of 4.92, the Instructors and the Measurement and Assessment average is equal to 4.91. A learning environment with an average of 4.90, learning throughout the curriculum developed the student's characteristics with an average of 4.81, and Teaching and learning management with an average of 4.80, respectively. Meanwhile, the instructors' study results revealed the satisfaction assessment towards the curriculum had an average of 5.00 at the highest level. Followed by the Learning support has an average of 4.99 at the highest level, the Administrations, Instructors Development, Teaching and Learning Process, and Evaluation was at the average of 4.97, at the highest level. Students had an average of 4.88 at the highest level, respectively. Student suggestions include the need to collect studying time or practice part-time experiences that are not internships in the airport, Tour Company, restaurant, or hotel. And the requirements of a kitchen laboratory and foreign language courses, such as Korean, Chinese, and so on. The instructors suggested that the university should allocate budgets and set policies for instructors to attend short-term vocational courses abroad for 1-3 months. Moreover, there was the requirement of the personnel who have knowledge and expertise in foreign languages other than English, such as Chinese, Russian, Korean, in encouraging academic relations internationally. For example, inviting special speakers to give students the knowledge to enhance their potential and other language skills.

Keyword: Satisfaction; Lecturers and Students; Bachelor of Arts Program in Tourism and Hospitality

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องการขับเคลื่อนประเทศไทยโดยการสร้างรายได้จากนวัตกรรมเป็นหลักซึ่งจำเป็นต้องสร้างกำลังคนที่มีความเข้มแข็งในองค์ความรู้ด้าน SMT (Science, Mathematics and Technology) เป็นฐานในการสร้างนวัตกรรม ทุกสถาบันการศึกษาจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องต่อการสร้างกำลังคนเพื่อเป็นการรองรับนโยบายของรัฐบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมได้พัฒนาระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่องโดยนําระบบประกันคุณภาพรวม

ทั้งการนำแนวคิดในการทำระบบประกันคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มาเป็นแนวทางในการทำระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยโดยกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการพัฒนามหาวิทยาลัย

ในอนาคต และเชื่อมโยงกับมาตรฐานตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายในของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และมาตรฐานตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก (สมศ.) และในปี 2552 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดให้เป็นปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษา ไทย “บัณฑิตมีคุณภาพ พัฒนาชาติยั่งยืน” โดยมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education) (TQF : HEd) พ.ศ.2552 ขึ้นเพื่อ ใช้ในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเป็นการประกันคุณภาพ บัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการ ศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามระบบการศึกษาจะพัฒนาไปตาม นโยบายด้านต่าง ๆ ได้นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการ ความพึงพอใจของผู้ศึกษาหรือผู้ใช้หลักสูตรซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงด้วย นโยบายด้านการบริหารอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นหัวใจของการปฏิรูป การศึกษาโดยให้ความสำคัญและความต่อเนื่องของหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีทั้งหมด 9 หมวด 1 บทเฉพาะกาล หมวดที่ระบุเรื่องหลักสูตรการศึกษา คือหมวด ที่ 4 ในมาตรา 28 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรของการศึกษาและสาระสำคัญของหลักสูตร ทั้งที่เป็น วิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะหลักสูตรอุดมศึกษาที่มุ่งหมายพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนาสังคมจนทำให้ผู้ สำเร็จระดับอุดมศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถในวิชาชีพขั้นสูงในการพัฒนาประเทศ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์, 2562)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ได้เปิดสอนระดับอุดมศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และมีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งใน ปี พ.ศ.2555 เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรฯ จึงควรมีการ ปรับปรุงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้การปรับปรุงหลักสูตรที่ดีควรพิจารณาและคำนึงถึงความพึงพอใจใน หลักสูตรทั้งอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วประกอบกัน รวมทั้งผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บัณฑิต ด้วย

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่มี ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของมหาวิทยาลัยตามมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพการ ศึกษาและเพื่อเป็นการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและระดับความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการ โรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยคือ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา

2.2 ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในด้านนักศึกษา ด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านประชากร สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมดจำนวน 189 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการดำเนินงานวิจัยใช้ระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2562 ถึง พฤษภาคม พ.ศ.2563

วิธีดำเนินการวิจัย

- เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด ได้แก่

1. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา และตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร

2. แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ เพื่อเก็บข้อมูลความพึงพอใจของอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในด้านนักศึกษา ด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพในหลักสูตร ประสบการณ์การบริหารหลักสูตร ประสบการณ์การสอนในหลักสูตร วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนักศึกษา ด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร

- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลช่วงเวลาเดียว (Cross – sectional approach) คือ เดือนกุมภาพันธ์ – เดือน

มีนาคม 2562 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และข้อมูลอื่น ๆ จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิของการวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documents) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการวิจัยและแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่นำมากำหนดกรอบแนวคิดและกรอบในการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในหลักสูตรจากเอกสารสิ่งพิมพ์ สถิติ รายงาน บันทึกการประชุมของภาควิชาการและชุมชน รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ประกอบด้วย ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา และความพึงพอใจของอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในด้านนักศึกษา ด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักศึกษา ผู้วิจัยแบ่งจำนวนแบบสอบถามตามจำนวนนักศึกษา เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และเป็นข้อมูลจริง เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ร้อยละ (Percentage) สำหรับการวัดตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตฯ ในด้านต่าง ๆ

2.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามอาจารย์ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ร้อยละ (Percentage) สำหรับการวัดตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตฯ ในด้านต่าง ๆ

ความพึงพอใจทั้งของนักศึกษาและอาจารย์ใช้วิธีการให้คะแนนของ Likert Scale (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2546 : 167) โดยแบ่งคะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ ได้แก่ ความพึงพอใจมากที่สุด 5 คะแนน ความพึงพอใจมาก 4 คะแนน ความพึงพอใจปานกลาง 3 คะแนน ความพึงพอใจน้อย 2 คะแนน และความพึงพอใจน้อยที่สุด 1 คะแนน ส่วนเกณฑ์การวัดความพึงพอใจของนักศึกษานั้น ได้ใช้เกณฑ์มาตรฐานพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้แก่ คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึงมีความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึงมีความพึงพอใจมาก คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึงมีความพึงพอใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึงมีความพึงพอใจน้อย และคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึงมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

- การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางแปรผลและคำอธิบาย ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักศึกษา

ตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ ทหาร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางและแปรผลโดยการบรรยาย

ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร โดยการหาค่าเฉลี่ย ใช้วิธีการให้คะแนนของ Likert Scale และแปรผลโดยการบรรยาย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร ในด้านต่าง ๆ นำเสนอโดยการบรรยายความเรียง

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามอาจารย์ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104) ดังนี้

ตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์การบริหารหลักสูตร ประสบการณ์การสอนในหลักสูตร วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตารางและแปรผลโดยการบรรยาย

ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่าง ๆ โดยการหาค่าเฉลี่ย ใช้วิธีการให้คะแนนของ Likert Scale และแปรผลโดยการบรรยาย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร ในด้านต่าง ๆ นำเสนอโดยการบรรยายความเรียง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ สรุปผลเชิงบรรยายตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

- สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจและระดับของความพึงพอใจของนักศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาทั้งหมด 173 คน เป็นเพศชาย จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 7.51 และเพศหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 92.49 โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 221.97 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 26.01 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 226.59 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 25.43 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรทุกด้านพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษามีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย 4.92 อันดับสอง มี 2 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.91 อันดับสาม คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.90 อันดับสี่ คือ ด้านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.81 และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.80 ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน 4.86 มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรทุกด้านดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรทุกด้าน

ประเด็นในการพิจารณา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. หลักสูตร	4.92	.378	มากที่สุด
2. อาจารย์ผู้สอน	4.91	.377	มากที่สุด
3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.90	.379	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนการสอน	4.80	.382	มากที่สุด

ประเด็นในการพิจารณา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5. การวัดและประเมินผล	4.91	.382	มากที่สุด
6. การเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคูณลักษณะของนักศึกษา	4.81	.390	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน	4.86	.381	มากที่สุด

- สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจและระดับของความพึงพอใจของอาจารย์

อาจารย์ในสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 จำนวนอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 เพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 สถานภาพ ประธานหลักสูตร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ประสบการณ์การบริหารหลักสูตร อาจารย์ใหม่ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประสบการณ์การบริหารหลักสูตร 4 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ประสบการณ์การสอนในหลักสูตร 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 วุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรฯ ทุกด้าน พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.99 อยู่ในระดับมากที่สุด การบริหารและพัฒนาอาจารย์ มีค่าเฉลี่ย 4.97 อยู่ในระดับมากที่สุด กระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.97 อยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.88 อยู่ในระดับมากที่สุดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรฯ ทุกด้าน

รายการสอบถามความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักศึกษา	4.88	.378	มากที่สุด
2. การบริหารและพัฒนาอาจารย์	4.97	.114	มากที่สุด
3. การบริหารจัดการหลักสูตร	5.00	.000	มากที่สุด
4. กระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล	4.97	.126	มากที่สุด
5. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.99	.127	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน	4.96	.149	มากที่สุด

- สรุปข้อเสนอแนะของนักศึกษาและอาจารย์ ข้อเสนอแนะของนักศึกษา ได้แก่ อยากเก็บชั่วโมงหรือฝึกประสบการณ์นอกเวลาเรียนที่ไม่ใช่รายวิชาฝึกงานในสนามบิน บริษัททัวร์ ร้านอาหารหรือโรงแรม อยากให้มีห้องปฏิบัติการงานครัว และอยากให้มีเรียนวิชาภาษาต่างประเทศมากกว่าหนึ่งภาษา เช่น เกาหลี จีน เป็นต้น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ ได้แก่ อยากให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณและนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนได้ไปอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพระยะสั้น เช่น 1-3 เดือน ที่ต่างประเทศ เป็นต้น และอยากให้มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน รัสเซีย เกาหลี มาอยู่ในฝ่าย

วิเทศสัมพันธ์เพื่อที่ทางสาขาวิชาจะได้เชิญมาเป็นวิทยากรสอนเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาเพื่อหนุนเสริมศักยภาพและทักษะด้านภาษาอื่น ๆ ได้

- **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีแนวทางดังนี้**

1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังคงเนื้อหาแนวทางไว้เช่นเดิมเนื่องจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม เป็นสาขาวิชาที่มีความพิเศษเพราะผู้สอนและผู้เรียนต้องมีใจรักงานบริการอยู่เบื้องต้น เพราะในเนื้อหาหลักสูตรนั้นเน้นในด้านของการบริการ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วส่วนใหญ่มีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาถึงร้อยละ 52.08 ที่ยังไม่ได้ทำงานไม่ได้หมายความว่า หางานทำไม่ได้แต่เป็นเพราะยังไม่ประสงค์จะทำงานถึงร้อยละ 52.17 และรอฟังคำตอบจากหน่วยงาน ถึงร้อยละ 30.43 ซึ่งนักศึกษาที่จบไปได้ใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมานำไปประยุกต์ใช้ได้กับหลายภาคส่วนทั้งนี้อาจไม่ตรงกับรายวิชาที่ได้เรียนมา แต่ก็ยังอยู่ในพื้นฐานด้านการบริการ

2. ด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต้องกำหนดนักศึกษาที่จะมาเรียนในหลักสูตรนี้ไว้อย่างยิ่งเพราะวิชาที่จะต้องเรียนมุ่งเน้นไปในด้านของการบริการจึงต้องกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นเรื่องเป็นผู้มีใจรักในงานบริการเพื่อลดผลกระทบต่อนักเรียน และหลักสูตรที่นำมาใช้ควรต้องทำให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และได้มาตรฐานสากล อันจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและยืนอยู่ในลำดับต้น ๆ ของอาชีพการบริการได้อย่างเต็มภาคภูมิใจ เนื่องจากในปัจจุบัน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและงานบริการในประเทศไทยเติบโตขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้งส่งผลให้ความต้องการแรงงานในสาขานี้มีเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะเข้ามาศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของงานบริการ ควรมีบุคลิกภาพที่ดี ตรงตามข้อกำหนดของวิชาชีพหลัก มีทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และสื่อสารโต้ตอบได้อย่างคล่องแคล่วคล่องตัว เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพในงานอุตสาหกรรมบริการและสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มารับบริการในอนาคต

3. ด้านโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรเน้นและส่งเสริมด้านภาษาและการสื่อสารให้กับนักศึกษา ควรเน้นการสื่อสารทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้ฝึกปฏิบัติเป็นประจำและต่อเนื่องด้วยตัวนักศึกษาเอง

4. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ให้ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ปัจจุบัน นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งเนื้อหาในรายวิชาด้านธุรกิจการบิน การโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมแนวทางการแก้ปัญหา ทั้งในเอกสารและในสถานที่จริงเพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่ก้าวไปพร้อมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงทุกวัน

5. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน เน้นมีประสบการณ์ เพื่อนำประสบการณ์มาใช้สอน ให้ความรู้แก่นักศึกษาได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และพัฒนา อบรม เสริมความรู้ผู้สอนอยู่เสมอ ทั้งนี้กำหนดให้อาจารย์ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้สอนมีใจรักในด้านการบริการเพื่อช่วยปลูกฝังให้นักศึกษา

6. ด้านวัสดุ ตำรา และอาคารสถานที่ การเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ ต้องเน้นการได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ได้รับรู้ปัญหาและอุปสรรค แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ที่ยังไม่ครบครันจึงต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกันหาเครือข่ายกับผู้ประกอบการภายนอก เช่น ที่พัก โรงแรม หรือ หน่วยงานที่อื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนในด้านอุปกรณ์และสถานที่ให้นักศึกษาไปปฏิบัติจริงและได้มีแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

7. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จากภายนอกเพื่อนำมาความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับการเรียนในเนื้อหาตำราเพื่อเป็นการประยุกต์ในด้านความคิดและการปฏิบัติ

8. ด้านการวัดและการประเมินผล ควรประเมินให้ตรงกับเนื้อหาและหลักสูตรที่ใช้ในการสอน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหา

9. ด้านเนื้อหาในรายวิชาแต่ละภาคเรียน เนื้อหาในรายวิชาแต่ละภาคเรียนมีความสมบูรณ์แล้ว เพียงแต่ให้นเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานที่จริงควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาในตำราด้วย และเน้นการวิเคราะห์กรณีศึกษาทั้งจากเอกสาร ข่าว และเรื่องเล่า และจากการเข้าไป ฝึกงานในสถานประกอบการจริง นอกเหนือจากการฝึกงานด้วย

10. ด้านรายวิชาในหลักสูตรที่ไม่ได้จัดอยู่ในแผนการสอน สำหรับรายวิชาที่ไม่ได้จัดลงในแผนแต่ละภาคเรียน มีหลายวิชาที่น่าสนใจในเรื่องความทันสมัยและใช้ได้จริง เช่น ระบบบัญชีในธุรกิจโรงแรม ระบบสารสนเทศในโรงแรม เป็นต้น จึงควรพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ค้นคว้าและรวบรวมมาเปรียบเทียบความสอดคล้องเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถอภิปรายผลได้ว่า สำหรับการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า นักศึกษาและอาจารย์นั้นพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านดังลำดับ ได้แก่ ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษามีต่อหลักสูตรฯ มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด อันดับแรกคือด้านหลักสูตร อันดับสอง คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน อันดับสาม คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อันดับสี่มี 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และอันดับสุดท้ายคือด้านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา

ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรฯ พึงพอใจมากที่สุด อันดับแรกคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านนักศึกษา ซึ่งทางสาขาวิชาสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินหลักสูตรของ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2523) ที่ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตรว่าเป็นการติดตามให้รู้ว่าหลักสูตรที่นำออกไปใช้เหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมต่อสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในประเทศไทยขณะนี้ทั้งในแง่สิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียน ครู อาจารย์ และระบบบริหารหลักสูตร และสอดคล้องกับ Tabata (1962) ที่ได้กล่าวว่าการประเมินผลหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ซึ่งการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้บริหาร และผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียนความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอน เป็นต้น และสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2521) ที่ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ เพื่อตัดสินใจว่าควรวางเค้าโครงและรูประบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่ ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร ได้พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในอันดับสุดท้าย กลางน้ำคือ ควรจะต้องหากลยุทธ์ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถในด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ปลายน้ำจะได้มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนที่มีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีความทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่เจาะลึกลงไปในแต่ละรายวิชาเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยถูกต้อง และตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรใหม่ ผลักดันสังคมไทยก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0. สถาบันการสอนส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <http://www.ipst.ac.th/index.php/news-and-announcements/training-seminar/item/2776-4-0>.
- ทิตนา แซมณี. (2521). “ประเมินหลักสูตร” หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สารมวลชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2560). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561, จาก <http://fms.bru.ac.th/>. (2562). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://fms.bru.ac.th/>.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : พับลิชชิ่ง.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2523). “ข้อคิดเรื่องหลักสูตร” คู่มือนิเทศการศึกษา. พระนคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- Taba, H. 1962. Curriculum Development Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace and World.